

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hakkâri’de son yıllarda gözlemlenen intihar ve şüpheli ölüm vakalarındaki kaygı verici artış, ilin sosyo-ekonomik yapısı, kronik işsizlik, yoksulluk, toplumsal ve kültürel baskılar, insan hakları ihlalleri ile siyasi ve kurumsal baskılar gibi çok boyutlu sorunlarla doğrudan ilişkilidir. Genç nüfus ve kadınlar arasında yoğunlaşan bu ölümler, sadece bireysel trajediler olmayıp, toplumsal ve kurumsal ihmallerin, cezasızlık kültürünün ve yetersiz önleyici mekanizmaların somut göstergeleridir. Yaşam hakkının korunması, risk gruplarına yönelik erken müdahale, psikososyal destek hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve toplumsal farkındalık çalışmalarının etkinleştirilmesi, intiharların önlenmesinde kritik önlemlerdir. Bu çerçevede, Hakkâri’deki intihar ve şüpheli ölüm vakalarının nedenlerinin bütüncül olarak ortaya konulması, sorumluların tespiti, kurumsal eksikliklerin giderilmesi ve somut önleme politikalarının geliştirilmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa’nın 98’inci İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Hakkâri’de son yıllarda artış gösteren intihar ve şüpheli ölüm vakaları, ilin kronik işsizlik, yoksulluk, toplumsal baskılar, kurumsal ihmaller ve kültürel kırılğanlıklarla şekillenen çok boyutlu krizinin somut göstergesidir. Genç ve kadın nüfus arasında yoğunlaşan bu ölümler, mevcut ruh sağlığı, sosyal hizmet ve koruyucu mekanizmaların yetersizliğini ortaya koyarken, şüpheli ölüm ve cinsel istismar iddiaları, adli süreçlerdeki gecikmeler ve cezasızlık algısı, sorunun siyasal ve hukuki boyutunu ağırlaştırmaktadır. Basın ve saha verileri, 2024–2025 döneminde artan vaka sayısını doğrulamakta, Hakkâri’nin nüfusa göre intihar hızında yüksek sıralarda yer aldığını göstermektedir. Bu tablo, intiharın önlenmesi için sağlık, sosyal politika, istihdam ve yerel yönetim alanlarında eşzamanlı, bütüncül ve acil müdahaleyi zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, Hakkâri’deki intihar ve şüpheli ölümlerin nedenlerinin, sorumluların ve kurumsal eksikliklerin bağımsız ve kapsamlı biçimde araştırılması; kısa ve uzun vadeli önleme stratejilerinin geliştirilmesi ve yaşam hakkının güvence altına alınması amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulması elzemdir.

GEREKÇE

Hakkâri ilimizde süregelen toplumsal kırılganlığın en somut göstergelerinden biri, son yıllarda gözlenen intihar ve şüpheli ölüm örüntülerindeki belirgin artıştır. Bu olgu salt tıbbi bir vaka veya bireysel trajedi olarak ele alınamayacak; ekonomik dışlanma, genç nüfusun işsizlikle karşı karşıya kalması, güvenlikçi politikalarının yarattığı denetim ve baskı pratikleri, kurumsal soruşturma mekanizmalarındaki yetersizlikler ve toplumsal cinsiyet temelli kırılganlıkların kesişiminde ortaya çıkan çok katmanlı bir krizdir. Resmi ve saha verileri birlikte değerlendirildiğinde Hakkâri'deki tablo hem halk sağlığı müdahalesini hem de hukuki ve siyasi hesap verilebilirlik mekanizmalarını aynı anda gerektiren bir aciliyet olduğunu göstermektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayımladığı veriler Hakkâri'nin 2023 itibarıyla ülke genelinde işsizlik oranı en yüksek il olduğunu (işsizlik oranı %23,3) ve aynı dönemde TÜİK verileriyle Hakkâri'de 2023 yılında 24 intihar vakasının kayda geçtiğini göstermektedir; nüfusa göre hesaplanan intihar hızı bakımından Hakkâri 2023'te yüksek sıralarda yer almış, ilin intihar hızı yüzbinde düzeyinde ölçülen değerlerle (iller sıralamasında ikinci sırada) kırılganlığın nicel göstergelerini ortaya koymuştur. Bu sayısal göstergeler, ekonomik yoksullaşma, genç işsizliği ve ruh sağlığı altyapısındaki boşlukların intihar riskiyle doğrudan ilişkilendiğine dair nesnel delil sunmaktadır. Bu çerçevede, intihar olgusunun sadece sağlık hizmetleriyle çözülemeyeceğini; istihdam, sosyal hizmetler, eğitim ve yerel yönetim politikalarının eşzamanlı müdahalesini gerektirdiğini ortaya koyar.

Yerel saha çalışmaları ve sivil toplum raporları, vakaların demografik dağılımı, olayların geçtiği coğrafi yoğunlaşma (merkez, Şemdinli, Çukurca, Yüksekova) ve soruşturma süreçlerinde görülen aksaklıklar hakkında önemli nitel bulgular sunmaktadır. Bu raporlar, bazı vakalarda delil yönetiminde gecikme, ailelere bilgi akışında şeffaflık eksikliği ve olay sonrası mağdur ailelere yönelik psikososyal/ekonomik desteklerin sistematik biçimde sağlanmaması gibi ciddi kurumsal zaafıların varlığını belgelemiştir. Bu zafiyetler, cezasızlık algısını güçlendirerek toplumsal güvensizliği ve yeni travmatik örüntüleri beslemektedir; Meclis denetimi bağlamında bu uygulamaların bağımsız ve ayrıntılı bir biçimde incelenmesi zorunludur.

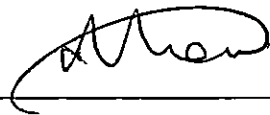
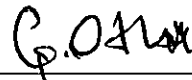
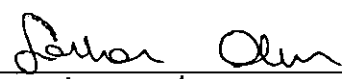
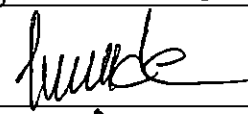
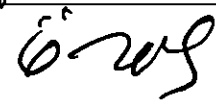
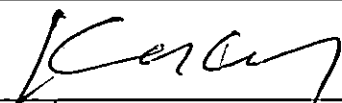
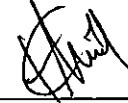
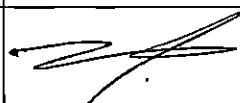
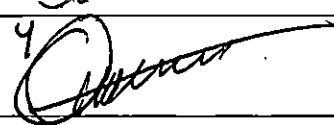
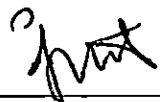
Toplumsal cinsiyet boyutu, Hakkâri'deki kriz analizinin merkezindedir. Veriler ve saha bulguları, intihar ve şüpheli ölümlerin kadın ve genç nüfus arasında yoğunlaştığına işaret etmekte; buna karşılık koruyucu hizmetlerin, sığınma ve anonim danışmanlık mekanizmalarının eksikliği ve kültürel engeller, kadınların ruh sağlığı ve hukuki destek erişimini kısıtlamaktadır. Ayrıca kamuoyuna yansımış bazı iddialar; kolluk ve diğer yetkili aktörlerin karıştığı ileri sürülen cinsel istismar iddialarının varlığını gündeme taşıyarak vakaların siyasal ve hukuki boyutunu daha da ağırlaştırmıştır. Bu nedenle hem koruyucu hizmetlerin acilen güçlendirilmesi hem de iddia edilen hak ihlallerinin bağımsız, tarafsız ve eksiksiz bir şekilde soruşturulması gerekmektedir.

Son dönemlerde basına yansıyan yerel haber ve sivil toplum bildirimleri, krizin güncel ve yayılcı karakterini teyit etmektedir; ilgili dönemde (Haziran–Temmuz 2025) basına yansıyan haberlere göre en az altı yurttaşın intihar ederek yaşamını yitirdiği iddiaları ve Eylül–Ekim 2025 döneminde bildirilen dört yeni vaka (bunlardan ikisinin Yüksekova’da gerçekleştiğine dair haberler) toplumda derin bir endişe yaratmıştır. Bu tür haberlerin resmi kayıtlarla karşılaştırılarak doğrulanması; ancak aynı zamanda söz konusu haberlerin neden olduğu toplumsal paniğin önlenmesi ve ailelerin korunması açısından da Meclis düzeyinde derinlemesine incelenmesi gerekmektedir. Basında ve saha bildirimlerinde ortaya çıkan bu güncel dalga, acil müdahale gerektiren bir evreye işaret etmektedir.

Devletin yaşam hakkını koruma sorumluluğu uluslararası sözleşmeler ve iç hukuk çerçevesinde nettir; şüpheli ölümlerin etkin, bağımsız ve şeffaf soruşturulması, koruyucu sosyal politikaların tesis edilmesi ve ruh sağlığı hizmetlerinin yaygınlaştırılması devletin pozitif yükümlülüklerindendir. Hakkâri özelinde bugüne kadar alınmamış ya da yetersiz kalmış önlemler; halkın devlet kurumlarına olan güvenini aşındırmış, mağdurların adalete erişimini zayıflatmış ve koruyucu müdahalelerin gecikmesine yol açmıştır. Bu politika tercihlerinin eleştirel olarak denetlenmesi, sorumluların belirlenmesi ve vakaların tekrarlanmaması için siyasal-uygulayıcı reformların tasarlanması Meclis’in ve ilgili Bakanlıkların görevidir.

Bu nedenlerle, Hakkâri’de 2024–2025 döneminde artış gösteren intihar ve şüpheli ölüm vakalarının sayısal ve nitel boyutlarının bütüncül biçimde tespit edilmesi; adli ve idari soruşturma süreçlerindeki gecikme ve aksaklıkların, delil yönetimi ve adli tıp kapasitesinin, ruh sağlığı ve sosyal hizmet altyapısının, genç istihdamı ve sosyal politika boşluklarının bağımsız ve şeffaf bir araştırma ile ortaya koyulması zaruridir. Meclis tarafından kurulacak bir Araştırma Komisyonu, ilgili tüm kurum ve kuruluşlardan belgeleri talep edebilmeli, saha incelemeleri yapabilmeli, bağımsız uzman görüşlerini ve sivil toplum bulgularını değerlendirebilmeli; 12 aylık acil müdahale önerileri ile üç yıllık yapısal reform planını içeren kapsamlı bir rapor sunmalıdır. Hakkâri’deki kayıpların ardındaki siyasal, ekonomik ve kurumsal sorumluluklar açıkça tespit edilerek, yaşam hakkını güvence altına alacak somut adımlar derhal hayata geçirilmelidir.

Hakkâri’deki intihar ve şüpheli ölüm vakalarının nedenlerinin bütüncül olarak ortaya konulması, sorumluların tespiti, kurumsal eksikliklerin giderilmesi ve somut önleme politikalarının geliştirilmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	